NPA

ڕێکخراوی مەسەللە

پرۆژەی، نەوت وسامانی سروشی

چالاکی، کۆنفرانسی دووەمی نەوت وسامانی سروشتی

بەروار، ٢٤ ٢٥ی کانونی دووەم ٢٠١٢ شوێن ، هوتێل چوارچرا- هەولێر

#	بابەت	کات	لەلایەن
١	بەخێر هاتن و ناونوسینی بەشداربووان	١٠:٢٥-١٠:٠٠	تیمی پرۆژە
٢	وتاری بەخێرهاتن وکردنەوەی کۆنفرانس	١٠:٣٠-١٠:٢٥	بیلال سەعید
٣	گرێبەستە نەوتییەکان	١١:١٥-١٠:٣٠	دکتۆر زاهیر مەجید
٤	گفتوگۆی کراوە	١١:٠٠-١١:١٥	تیمی پرۆژە
٧	پشووی چاو قاوەخواردنەوە	١٢:٠٠-١١:٤٥	
٨	توێژینەوەیەك لەسەر بودجەی هەرێم وەك داهاتی نەوت	١٢:٣٠-١٢:٠٠	م شەمال نوری
٩	گفتوگۆی کراوە	١٢:٤٥-١٢:٣٠	ستافی پرۆژە
١٠	پشوی نانخواردنی نیوەرۆ	٢:٠٠-١٢:٤٥	
١١	پترۆدۆلار [redacted]	٢:٤٥-٢:٠٠	عبدالرحمن مصطفی م.فەرهاد حەمزە
١٢	گفتوگۆی کراوە و کۆتایی رۆژی یەکەم	٣:٠٠-٢:٤٥	

پترۆ دۆلار و کاریگەرییەکانی
توێژینەوەیک لەسەر واقیعی پترۆدۆلار
لەشاری کەرکوک

ئامادەکردنی : فەرهاد حەمزە

پێشەکی

پترۆدۆلار لە مێژووی عیراقدا هەنگاوێکی نوێیە لە قەرەبوکردنەوەی پارێزگا بەرهەمهێنەکانی نەوت لە بڕی ئەو زیانەی لێیان دەکەوێت لە ئەنجامی پرۆسەی دەرهێنانی نەوتدا بە تایبەتی لە بواری پیسکردنی ژینگەدا. تەرخانکردنی یەک دۆلار بەرامبەر هەر بەرمیلە نەوتێکی هەناردەکراو لە ماوەی یەک ساڵدا کەڵەکەبوونی پارەیەکی زۆرەو ئەگەر بەرنامەیەکی ڕێک و پێک هەبێت دەتوانرێ زۆر شتی پێبکرێت. شاری کەرکوکیش بەهۆی بوونی نەوت تیایدا بەر ئەم پرۆژەیە کەوتووەو لە ساڵی (٢٠١١) ەوە لە بەغداوە پارەی نەوتی بۆ تەرخان دەکرێت.
ئەم توێژینەوەیەی لە بەردەستدایە باس لە چۆنیەتی خەرجکردنی پارەی پترۆدۆلاری ساڵی ٢٠١٢ ی شاری کەرکوک دەکەین،بزانین تا چ ڕادەیەک جێگەی خۆی گرتووەو توانیویەتی شارەکە ببوژێنێتەوە، هەروەها باس لە رووە نێگەتیڤەکانیش کراوە لەگەڵ چەند پێشنیارێک بۆ زیاتر سوود وەرگرتن لە پارەی پترۆدۆلار.
پترودولار چۆن سەری هەڵدا ؟
پترۆدۆلار زاراوەیەکی ئابوورییە بۆ وەسفکردنی نرخی نەوتی فرۆشراو بە دۆلاری ئەمریکی کە بۆ یەکەم جار لەلایەن پرۆفیسۆرێکی ئابوریناس لە زانکۆی جۆرج تاونی ئەمەریکی لە ساڵی ١٩٧٣ بەکارهێنراوە.
لە ساڵی (١٩٢٧)ەوە نەوت لە شاری کەرکوکەوە هەنارده دەکرێت و تا سەرەتای ساڵانی شەستەکان ڕێژەی ١٠٠٪ی نەوتی هەناردەکراوی عیراقی پێکدەهێنا کەچی بەشی ئەم شارە هیچ لە شارەکانی تری عیراق زیاتر نەبووە ئەگەر کەمتر نەبووبێت. هەر ئەم نەوتە بە درێژایی مێژوو گەورەترین زیانی بە شاردکە گەیاندووە چ لە گۆڕینی دیموگرافی و دەستکاریکردنی جوگرافیاکەشی تا کاریگەرییە خراپەکانی لە سەر ژینگە کە هەمیشە تارماییەکی دوکەڵاوی بەری ئاسمانەکەی گرتووە. خەڵکی کەرکوک هەردەم بە ئاواتەوە بوون کە رۆژێک لە ڕۆژان بتوانن سوود لە داهاتی ئەو نەوتە وەربگرن و شارەکەیانی پێئاوەدان بکرێتەود تا لە نیسانی ٢٠٠٣ پرۆسەی ئازادی روویداو حکومەتی دیکتاتۆری کۆتایی هات. دوای پێکهێنانی ئیدارەی شاری کەرکوک و وەرگرتنی پۆستی پارێزکاری کەرکوک لەلایەن (عەبدەلرەحمان مستەفا)ەوەمەسەلەی پترۆدۆلار بە

[illegible] ئیدوار و ڕاگۆ[illegible] مالکی [illegible]
۲ لە گەردەکەی [illegible] بە [illegible]
بڕیاری [illegible] ڕاوادان و [illegible] لە کاتێکدا زیاتر [illegible] دەرباییەک [illegible] حەقە
[illegible] لە داهاتەکەی بۆ خزمەتی شارەکە تەرخان بکرێت ئەمەو چەند جارێکی تر
[illegible] تەلەفزیۆنیەکان و چاوپێکەوتنە ڕۆژنامەوانیەکاندا ئەم داوایەی دووپات
کردبۆوە لەڕۆژی ۲۰۰۹/۵/۱۳ پارێزگاری کەرکوک نووسراوێکی بە ژمارە
۱۷۱۰ ئاراستەی نوری مالکی سەرۆک وەزیران کردو داوای لێکرد بڕی نیو دۆلار بەرامبەر هەر بەرمیلە نەوتێکی هەناردەکراو بۆ شاری کەرکووک تەرخان بکرێت، بەلام وەلام نەدرایەوە. لە ۲۰۰۹/٦/۸ بە ئامادەبوونی نوری مالکی سەرەک وەزیران کۆبوونەوەیەکی گەورەی پارێزگاکانی عێراق لە بەغدا بەڕێوەچوو. لەو کۆبوونەوەیەدا پارێزگاری کەرکوک ڕووی لە مالیکی کردو هەموو نەهامەتییەکانی شارەکەی باس کردو و داوای لێکرد بڕی نیو دولار بەرامبەر هەر بەرمیلێک نەوت بۆ کەرکوک تەرخان بکرێت. مالکیش لە وەلامدا ووتی ئەمە حەقی خۆتانە، داواشی لە (علی العلاق)ی ئەمینداری گشتی ئەنجومەنی وەزیران کرد ئەم بابەتە بخرێتە خشتەی کارەکانی ئەنجوومەنی وەزیرانەوە. بۆ ڕۆژی دوایی ۲۰۰۹/٦/۹ کۆبوونەوەی ئەنجوومەنی وەزیران سازکراو ڕەزامەندی لەسەر پرۆژەی پترو دولار دەربراو ڕەوانەی پەرلەمان کرا. لە ۲۰۰۹/٦/۱۸ پارێزگاری کەرکووک نووسراوێکی ئاراستەی نووری مالیکی کردو بەناوی دانیشتوانی شاری کەرکووکەوە سوپاسی کرد بۆ ئەو هەنگاوە مێژووییە. سەرەتای سالی ۲۰۱۰ پەرلەمان بە زۆرینەی دەنگ ڕەزامەندیان لەسەر پرۆژەکە دەربری، لەوڕۆژەوە زاراوەی پترو دۆلار کەوتە سەر زمانی خەلک و ڕاگەیاندنەکان.

داهاتی نەوت وگاز لەعیراق وهەریمی کوردستان

بسم الله الرحمن الرحيم

العدد : ٢٠٠٩/٦/١٨

التاريخ: ٢٠٠٩/٦/١٨

محافظة كركوك
مكتب المحافظ

إلى / دولة رئيس مجلس الوزراء الأستاذ نوري المالكي المحترم
م / شكر وتقدير

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بالإشارة إلى مؤتمر المحافظين للمحافظات غير المنتظمة في إقليم ،المنعقد في بغداد من قبل وزارة الدولة لشؤون المحافظات بتاريخ ٢٠٠٩/٦/٨ وبرعايتكم والذي فيه طرحنا جملة من المشاكل وكذلك كررنا طلبنا السابق بتخصيص مبلغ نصف دولار لكل برميل نفط ينتج في كركوك وللأسباب التي بيناها لدولتكم الكريمة وأيدتم طلبنا بقوة وبعد ذلك قررتم وفي اجتماع مجلس الوزراء لليوم التالي لانعقاد المؤتمر المذكور أي في ٢٠٠٩/٦/٩ الموافقة على طلبنا وبصيغة مشروع قانون ، لذا لا يسعنا إلا أن نتقدم و بأسم أهالي كركوك بجزيل شكرنا وتقديرنا لدولتكم ومجلس الوزراء الموقر لتلبية طلبنا الذي نأمل أن يدخل حيز التنفيذ بعد مصادقته من قبل مجلس النواب .نرجو الله العلي القدير أن يوفقكم ويسدد خطاكم خدمة لأبناء العراق العظيم وكلنا ثقة أن تحظى جميع طلباتنا بهذا الاهتمام الكبير وان تجد طريقها للمعالجة والتنفيذ والله الموفق.

عبدالرحمن مصطفى فتاح
محافظ كركوك
/ /٢٠٠٩

نسخة منه إلى:
رئاسة مجلس النواب ــ للتفضل بالإطلاع ونطالب مجلسكم الموقر بالمصادقة على مشروع القانون المذكور والذي ادخل الفرحة في قلوب المواطنين كونها تشكل خطوة مهمة في إنصاف المحافظات المنتجة للنفط التي عانت الكثير بسبب العمليات النفطية إضافة إلى تلوث البيئة والآثار السلبية التي خلفتها عمليات إنتاج النفط دون أن يستفيد أهالي كركوك من هذا المورد المهم شيئا لحد الآن.
مع وافر الشكر والتقدير...

[illegible]

محافظة كركوك
مكتب المحافظ

العدد: [illegible]
التاريخ: ٦ / ٩ / ٢٠٠٩

إلى / الأمانة العامة لمجلس الوزراء
م / [illegible] النفط

نهديكم أطيب التحيات
بعد أن سبق [illegible] نائب رئيس الوزراء [illegible] طلب [illegible] للموسم المنعقد في [illegible] بتاريخ [illegible] وتخصيص مبلغ مقابله في [illegible] من النفط المستخرج في كركوك والمحافظات الأخرى المنتجة للنفط [illegible] دولار [illegible] طلب المذكور في اليوم التالي أي بتاريخ [illegible] في اجتماع مجلس الوزراء [illegible] وحصلت الموافقة على تقديم مشروع قانون [illegible] ونود أن نشير [illegible] كتابنا [illegible] في ٢٠٠٩/٨/١١ المرفق صورته طياً لذا يرجى التفضل بإعلامنا ما آل إليه المشروع المذكور كونه تشكل خطوة جيدة لإنصاف المحافظات المنتجة للنفط والتي لم تستفد في السابق من هذا الدور [illegible] وتلوث البيئة واحتياجاتها الماسة إلى التخصيصات المالية الكبيرة للتفضل بالاطلاع ونحن بانتظار النتيجة.
مع فائق الشكر والتقدير.

عبد الرحمن مصطفى فتاح
محافظ كركوك
٦ / ٩ / ٢٠٠٩

بری نەوتی هەناردەکراو بودجەی خەملێنراو

ئاشکرایە بودجەی هەر ساڵێک لەسەربری داهاتی ساڵی پێش خۆی دەخلەملێنری. لەبەر ئەوەی زیاتر لە ٩٥٪ی بودجەی عیراق پشت بە داهاتی نەوت دەبەستێت بۆیە هەمیشە نرخی هەر بەرمیلێک کەمتر لە نرخی بازار دا دەدنەن ئەمەش لەبەر ڕەچاوکردنی هەموو ئەگەرەکان لە دابەزین و وەستانی بازار، بەلام کە ساڵ تەواو بوو ئەو کاتە داهاتی کۆتایی ئاشکرا دەکری و بودجەی تەواوکاری رادەگەیەنری.

بودجەی ساڵی ٢٠١٢ لە عێراق لەسەر بری نەوتی رۆیشتوی ساڵی ٢٠١١ هەلسەنگێنراوە. پارەی پترۆدۆلاری شاری کەرکووکیش لە سەر ئەو برد نەوتە دەژمێردرێت کە ساڵی پێشوو هەناردەی دەرەوە کراوە. ساڵی ٢٠١١ لە شاری کەرکووکەوە نزیکەی ١٦٦ ملیۆن بەرمیل نەوت هەنارەکراوە بە تێکرای ٤٥٥ هەزار بەرمیل لە رۆژێکدا بە نرخی تێکرای ١٠٦ دۆلار. کۆی داهاتی ساڵی ٢٠١١ ی نەوتی کەرکووک دەکاتە ١٧ ملیار و ٦٥٨ ملیۆن دۆلار. ئەمەی خوارەوەش خشتەی نەوتی رۆیشتووی کەرکوکە بۆ ساڵی ٢٠١١ :

مانگ	بڕی بەرمیل بە ملیۆن	بڕی پارە بە ملیۆن دۆلار	تێکڕای خەرج
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
شوبات	١٢.٨	١،٣٦٣	[illegible]
ئازار	١٤.٦	١،٦١٦	١٠١،١٣٠
نیسان	١٤.٥	١،٧٠٤	١١٤،٣٦١
ئایار	١٥.٥	١،٦٧٧	١٠٦،٣٦١
حوزەیران	١٦.٤	١،٧٢٥	١٠٥،١١٦
تەموز	١٤.٢	١،٥٧٢	١٠٨٧٩٥
ئاب	١٤.٣	١،٥١٠	١٠٤،٩١٩
ئەیلول	١٠.١١	١،٠٩٠	١٠٤،٨٩٧
تشرینی یەکەم	١٤.٢	١،٥١٢	١٠٤،٠٤٢
تشرینی دووەم	١٢.٧	١،٣٤٣	١٠٦،٥٩٩
کانونی یەکەم	١٣.٨	١،٣٣٩	١٠٦،١٨٠
کۆی گشتی	**١٦٦،١ملیۆن بەرمیل**	**١٧،٦٥٨ملیار دۆلار**	

دوای ڕاگەیاندنی بودجەی ساڵی ٢٠١٢ ی عیراق لەلایەن وەزارەتی نەخشەکێشانەوە لە هەمان کاتدا بودجەی شارەکانی عیراقیش دیاری دەکرێت بەکەرکوکیشەوە. بودجەی ساڵی ٢٠١٢ ی کەرکوک بە ٥٢٥ ملیار دینار خەملێنراوە بە هەردوو بەشەکەیەوە پێکەیاندنی هەرێمەکان ٢٤٧ ملیار دینار و پترۆدۆلار ٢٧٨ملیار دینار ئەمە لە کاتێکدا ڕێژەی بودجەی پترۆدۆلار بۆ ساڵی ٢٠١١ بڕەکەی ٣٥١ملیار دینار بوو.

چۆنیەتی سەرفکردنی پارەی پترۆدۆلار

پارەی تەرخانکراوی پترۆدۆلار دابەشی سەر زۆربەی فەرمانگە حکومیەکان کراوە نەک بە شیوەی نەختی بەلکو بە شیوەی پیشکەشکردنی پرۆژە. لە سالی ۲۰۱۲ پارەی پترودولار دابەشی سەر ژمارەیەک فەرمانگە کراودبە پیی ئەو پرۆژانەی ئەنجومەنی پاریزگا رەزامەندی لە سەر دەربریون. بە پیی ئەو زانیاریانەی لە پاریزگای کەرکوکەوە دەست کەوتون زوربەی پرۆژەکانی پترودۆلار بەر بەریوبەرایەتی شارەوانی، تەندروستی،کارەبا کەوتوون وپشکی شیریان بەرکەوتووە،بەریوبەرایەتیەکانی تر کەمتر لەوان.بەم چەشنەی خوارەوە :-

١- بەریوبەرایەتی شارەوانی کەرکوک

بەریوبەرایەتی شارەوانی کەرکوک لەسەر بودجەی پترۆدۆلار دەیان پروژە کە لەلایەن ئەنجومەنی پاریزگاوە پەسەند کراوە جیبەجیکردووە. پرۆژەکان زیاترچڕبوونەتەوە لە بواری قیرتاوکردنی ریگەوبانەکان و گەرەک و کولانەکان. دروست کردنی ژمارەیەک پرد بۆ شارەکە، دروستکردنی ژمارەیەک باخچە لە شەقام و گەرەکەکان لەگەڵ هەندێ وردە ئیشی وەک دروستکردنی پەرژین بۆ گۆرستانەکان، ئەمەویرای لە ئەستوگرتنی پاککردنەوەی شار.

هەلسەنگاندن

دەتوانین بلێین پرۆژەکانی شارەوانی توانی تا رادەیەکی باش شاری کەرکوک پاک بکاتەوە لە شەقامی پیس و خۆلاوی، هەروەها سیمایەکی جوانی بە شارەکە بەخشیوە کە هاتوچۆی ئوتومبێل و خەلکی ئاسان بووە.

عبد الكريم حەسەن بەریوبەری شارەوانی کەرکووک لە دیداریکدا لەگەلیدا دەلیت (قورسایی بودجەی فەرمانگەکەیان خستوتە سەر قیرتاو کردنی شەقامەکان و ئاوەرووی گەرەکەکان، گۆرانکاری تەواو بەسەر شەقام و ریگاوبانەکاندا هاتووە).

لەبواری شەقامەکاندا حالەتیک هەیە تا ئیستا بنەبرنەکراوە ئەویش خراپی کوالیتی ریگاوبانەکانە کە ئەمەش دەگەریتەوە بۆ چاودیری نەکردنی بەلیندەر، جگە لەوە ئەندازیاری سەرپەرشتیار لەبەر فرەئیشی و گەندەلی ناپەرژیننە سەر سەردانیکردنی پرۆژەکانی بە بەردەوامی، هەروا کاتی ئاشکرابوونی گەندەلیەکیش کەس سزا نادری. هەموو ئەمانە دەبنە هۆکاری زوو تیکچونەوەی شەقامەکان و سەر لەنوی پیویستی بە چاکردنەوە دەبیت کە ئەمەش قورسا ییەکەی دەکەویتە سەر شانی هاولاتی.

[illegible]

[illegible] هەڵگرتنی [illegible]
[illegible] بۆ [illegible]
ملیار دیناری [illegible]
[illegible] ٣ ملیار دینار بۆ [illegible] هەڵگرتنەوەی خواڵ و خاشاک [illegible]
[illegible] ئەرکی پاکردنەوە لە سەرەتادا درابە کۆمپانیایەکی ناوخۆیی کە [illegible]
[illegible] لە کارەکانیان رازی نەبوون مانگ نەبوو سزای ماددی نەدرێن لە بەر
[illegible] کارەکەیان لیسەنرایەوەو بە کۆمپانیایەکی تریان سپارد.
بەڵام کە سەیری شارکە دەکەی دەبینی پاکردنەوە لە ئاستی پێویستدا نیە و شوێن هەیە دەستی پاکردنەوەی ناگاتی، هۆی ئەمەش دەگەرێتەوە بۆ ئەو میکانیزمەی کارەکەی پێ جێبەجێ ئەکرێ. شارەکە دراوتە دەستی دوو کۆمپانیاوە کە فریاناکەون و ئەوندە ئامێری پێویستیان نیە بەو ئەرکە هەڵبسن جگە لە نەبوونی چاودێری پێویست. ئەگەر شارەکەیان دابەشی شەش بلوک بکردایە و پاکردنەوەکەی بە شەش یان چوار کۆمپانیا پسپێردایە ئەوا بارودۆخەکە باشتردەبوو.
بەشێکی تری بودجەی پترودۆلار لە دروستکردنی باخچەو ئافورەی شەقام و کۆلانەکان سەرفکراوە کەلە راستیدا هەتا بلێی دیمەنێکی جوانی بەو شوێنە بەخشیوە، بەلام ئەوەی لێرەدا کێشەیە خزمەت کردنی دوای دروستکردنە. کە هاوین دێت هەموو باخچەکان ووشک هەڵدەگەرێن و زەردەبن. کەسانێکی وەهای بۆ دیاری نەکراوە تا پاکی بکاتەوە و خزمەتی بکات، ئەمەش بوودتە هۆی ئەوەی سیما جوانەکەی لە دەست بدات لەم بارەیەوە عبدالکریم حەسەن بەرێوبەری شارەوانی دەڵێت (بەغدا رێکامان پێنادات کرێکاری کاتی دابمەرزێنین بۆ خزمەت کردنی باخچەکان، ئەوەندە کرێکارەی هەشمانە بەش ناکات). کەواتە رێنمایی رۆتینەکانی وەزارەتەکانیش کۆسپێکی گەورەی رێگای سەرفکردنی پاردیە.
خالێکی تر زۆربەی ئەو کۆمپانیایانەی لە کەرکوک کاردەکەن کۆمپانیای تازە پێکەیشتوون و هیچ شارەزاییەکی وەهایان نییە لە کارەکاندا تا دوێنێ جوتیار بووە یان کرێکاربووە ئێستا بە واستە و خزمایەتی و حیزبایەتی پرۆژەیان پێدراوە. ئەوانیش لە بەر کەم شارەزایی بە کرچ و کالی جێ بە جێ دەکەن. حەسەن توران سەرۆکی ئەنجومەنی پارێزگار دەڵێت (بەلێندەرەکانی پارێزگاری کەرکوک لە ئاستی پێویستدا نین، کۆمپانیاکان پێشکەوتوونین و ئەو پرۆژانەی ئەنجامی دەدەن کوالیتی یان نزمە). لە راستیدا بۆ سەرکەوتن لە کارەکانی شارەوانی پێویستە لە شارەکەدا چەند کۆمپانیایەک هەبێت پسپۆر بن لە قیرتاو کردن و لەو بوارەی

حوسان زیاتر بیشسیار بەدریێتی کۆمپانیای تر هەبێ بەشداربین لە دروستکردنی
راحجە بەلام ... هندواتە دەبێت تایبەتمەندی رۆلی خۆی بگێرێت.
ئەوەی جێگەی دلخۆشیە ئەوەیە پرۆژەکان بەبێ جیاوازی هەرچی قەزا و ناحیە و
ناو شار هەیە بە یەکسانی دابەش بونە بەسەریاندا.
٣) بەریوبەرانی تەندروستی کەرکوک
ئەم بەریوبەرایەتییە (١٥) پرۆژەی بەرکەوتووە بە بری زیاتر لە ١٤ ملیار دینار
کە بریتین لە :-

ا- کردنەوەی ٦ بینای فریاکەوتنی خیرا (طواری) لە قەزا و ناحیەکانی دەوروبەری کەرکوک

ب- دامەزراندنی سیستەمی RO بۆ نەخۆشخانەکانی کەرکووک و دەوروبەری

ج- تەواو کردنی کارەکانی نەخۆشخانەی ١٠٠ قەرەویلەیی لە یەکێک لە گەرەکەکانی باشوری کەرکوک.

د- چاکردنەوەو ئامادەکردنی تەلاری بنکەی تەندروستی لە ناحیەی پردی

ه- بەستنی ئامیری ئاوەرو بۆ نەخۆشخانەی گشتی داقوق.

هەلسەنگاندن

هەمـوو ئەو کارانـەی لە بواری تەندروستیدا ئەنجام دراون خزمـەت بە خەلکی شارەکە دەکات و هەنگاوی باشن بۆ پێشخستنی ژیانی تەندروستی دانیشتوانەکەی بە تایبەت لە دەوروبەری کەرکوک.
ئەگەر ئاوریک لە کەرکوک بدەینەوە تێبینی دەکەین خەلکەکەی بۆ زۆر نەخۆشـی تەنانـەت هەندی نەخۆشـی بچوکیـش روو لە شـارەکانی هەریم یـان دەرەوەی عیراق دەکەن بە تایبەت نەخۆشـیەکانی شـێرپەنجە و دڵ و خوێن بەرەکان، زۆر گرینگـە پـارەی پترۆدۆلار کاری گەورەی پێ بکرێ و شـوێنی تـەواو دیار بێت بۆ نمونە کردنەوەی نەخۆشـخانەیەکی تایبەت بە شـێرپەنجە وەک نەخۆشخانەی (نانەکەلی) لە هەولێر و نەخۆشـخانەی (هیوا) لە سـلێمانی، لەگەڵ راهێنانی تیمێک لە دکتور لەو بوارە ئەویش بە کردنەوەی خول لە پاریزگاکانی هەرێم و دەرەوەی وولات.نمونەیەکـی تری پێویسـتیەکانی خەلکـی کەرکوک لە بواری تەندروسـتی

نەخۆشخانەیەکی تایبەت بە چاو و دڵ کە زۆر پێویستن و هەر نەشتەرگەرییەکی پێویست راستەوخۆ حەوالەی شارەکانی ریگەی هەرێم یان دەرەوە دەکرێت بەم پێیە هەندێک لە ئازار و مەینەتییەکان کەم دەبنەوە دوای ئەوەی کە ئاوارەکانی سەراوای شارەوە گلەیی ئەوەیان دەکرد کە زەوی پێویست بۆ دروست کردنی نەخۆشخانە نیە هەر شوێنێک دەست نیشان دەکەیت کێشەی خۆی هەیە جگە لەمە کەمی کادری تەندروستی کێشەیەکی ترە لەم ساڵدا ٥ بنکەی تەندروستی کراوەتەوە کەچی کادریان نیە.

٣) بەڕێوبەرایەتی کارەبا :

کارەبا بەشادەماری شارستانیەت دادەنری و بە بی بونی زور لە جومگەکانی پێشکەوتن دەوەستێت. هەر لەم روانگەیەوە ئیدارەی کەرکوک هەولیکی زوری دا تابتوانێت بری پێویستی کارەبا بۆ هاولاتیان دابین بکات. گومانی تیدا نیە بەرهەم هێنانی کارەبا لە شارەکای عیراقدا زور لاوازە تەنها سی شارەکەی هەریمی کوردستان نەبێت لەبەر ئەوە ئیدارەی کەرکوک پەنایان بو وەبەرهێنێکی هەریمی کوردستان برد تا کارەبا بە کەرکوک بفروشێت، بەلام حکومەتی بەغدا ئەم هەنگاوەی کەرکوکی رەتکردەوە بە بیانوی ئەوەی هیچ (باب)یک نیە بەپارەی پترودولار کارەبا بکردرێت، ئیدارەی شارەکە کولیان نەدا و چاو قایم بون تا دواجار هەلویستەکەی خۆیانیان سەپاند. ئێستا شاری کەرکوک جگە لە سی پاریزگاکەی هەریم لە هەموو شارەکانی عیراق کارەبای باشترە و شان بەشانی مۆلیدە ئەهلیەکان دەتوانرێت ٢٤ سەعات کارەبا بە هاولاتیان بدرێت.

دەتوانرێت بوترێت زەقترین و بەرچاوترین دەسکەوتی پروژەی پترودولار دابین کردنی کارەبایە کە ئەمەش رەنگدانەوەی لە سەر هەموو بواردکانی تر بە جیهێشتوە. بری پارەی سەرف کراوی سالانە بو کرینی کارەبا ١٢٥ ملیار دینارە. ئەندازیار (یالچین مەهدی) لە لیدوانێکدا دەلێت : نەبونی پێوەر (مقیاس) لە مال و کوگا و دوکانەکاندا بە تایبەت گەرەکە تازە دروست کراوەکان وای کردووە هاوولاتی بێکوێدان کارەبا سەرف بکات و بە کار بهێنێت. هەرودها بەشێکی زوری هاوولاتیان ئەوانەی پێوەریان نیە پارەی کارەبا بە حکومەت نادەن. هەروەها دەلێت (توری نیشتمانی ٣٢٠ میگاواتمان دەداتی لە هەریمی کوردستانیشەوە ٢٥٠ میگاواتمان بو دێت).

بەرێوبەرایەتی کاردبای کەرکوک جگە لە دابین کردنی کارەبا بۆ هاوولاتیان لە

پارەی پترۆدۆلار بۆ ساڵی ٢٠١٢ توانیویتی ٥٤ پرۆژە بۆ گوند و قەزا و ناحیەکان جێ بەجێ بکات هەر لە راکێشانی عەمود و دانانی ترانسفۆرمەر... هتد.

هەڵسەنگاندن:

سەرف کردنی پارەی پترۆدۆلار بۆ کارەبا لە جێگەی خۆی دایە دەتوانین بڵێین لە ٩٠٪ ی کێروگرفتەکان دەگەڕێتەوە بۆ پابەند نەبونی هاووڵاتیان بە ڕێنماییەکانی بەکار هێنانی کارەباوە، بە ئارەزوی خۆیان ئامێری کارەبایی بەکار دەهێنن قورسایی زۆر کەوتوتە سەر تۆری کارەبا ئەمەشیان دەگەڕێتەوە بۆ لاوازی حکومەت کە ناتوانێ سەرپێچیکار سزا بدات. لێرەدا بیرۆکەیەک هەیە دەڵێت لە جیاتی سەرفکردنی ئەو برە پارە زۆرە لە کرینی کارەبا چاکترە ویستگەیەک بۆ شارەکە بکردرێت، بۆ وەڵامی ئەم پرسیارە لێپرسراوانی کارەبا پێیان وایە ئەگەر ویستگەیەک بکرن بە پارەی پترۆدۆلار ئەوا کارەبای بەرهەمهێنراو تایبەت نابێت بۆ خەڵکی کەرکوک بەڵکو دەچێتە تۆری نیشتمانیەوە و بۆ هەموو عێراق دەبێت. بە نیسبەت ئەو کارەبایەی لە هەرێمەوە دێت حکومەتی عێراق بە ناچاری قبوڵی کرد بۆ کەرکوک بێت بە تەنها چونکە کارەبای هەرێم فریکوێنسیەکەی جیاوازە لە کارەبای نیشتمانی.

٤) بەرێوبەرایەتی رێگەوبان و پردەکان :

ئەرکی ئەم بەرێوبەرایەتیە تا رادەیەک وەک بەرێوبەرایەتی شارەوانی وەهایە جیاوازیەکەیان ئەوەیە شارەوانی قیرتاوی شەقامەکانی سەنتەری شار دەگرێتە ئەستۆ هەرچی بەرێوبەرایەتی رێگەوبانە قیرتاو کردن و دروست کردنی پرد لە دەرەوەی سنوری ناو شار ئەنجام دەدات. لە بودجەی پترۆدۆلاری ساڵی ٢٠١٢ هەروەک (قاسم بویاتی) بەرێوبەری ئەو فەرمانگە یە دەڵێت ژمارەیەک پرۆژەی گرنگیان پێ جێ بەجێ کردووە یان لە بواری جێ بە جێ کردندان لەوانە پرۆژەی دووسایدکردنی رێگای کەرکوک-دوبز کە رێگەیەکی زۆر قەرەباڵغەو خەڵکێکی زۆری بەسەرەوەیە رووداوی هاتوچووی زۆری تێدا روودەدات.

ژمارەی ئەو پرۆژانەی ئەم بەرێوبەرایەتیە لەسەر بودجەی پترۆدۆلار جێ بەجێ ی دەکات ٣١ پرۆژەیە بریتین لە قیرتاو کردن و چەوریژکردنی رێگەوبانەکانی دەردوەی شار و نێوان ناحیەو گوندەکان.

هەڵسەنگاندن :

پارەی پترۆدۆلار لەو بوارە دا تا رادەیەک جێ ی خۆی گرتووە و رێگاکانی

رەرەوەی شار قیرتاو کراون هەرچەندە لە رووی کوالیتیەوە لەو باشانە نیە چونکە لە هەندێکیاندا سەر لە نوێ رێگەکان تێک چونەتەوە.

٥) بەرێوبەرایەتی پەروەردەی کەرکوک :

بۆ سالی ٢٠١٢ توانرا ٧٦پرۆژە لە سەر بودجەی پترۆدۆلار ئەنجام بدرێت، سالی بێشتریش ٢٠١١ توانرا ١١١ پرۆژەی بۆ بکەنەوە هەموشی جێبەجێ کرا کە بریتین لە دروستکردنی ژمارەیەک قوتابخانەو نۆژەنکردنەوەی هەندێ قوتابخانەی تر. یەکێک لە کێشە گەورەکانی پەروەردە نەبوونی کارمەندی کارگوزارە لە قوتابخانەکان کە ئەمە وای کردووە پاک و تەمیزییەکی وەها بەرچاو نەکەوێت. لەم روانگەیەوە پێویستە لە سەر بودجەی پترۆدۆلار کارگوزار بۆ قوتابخانەکان دابین بکەن.

هەلسەنگاندن

ئەنجامدانی پرۆژەکان توانی زۆر قوتابخانە لە دیاردەی سێ دەوامی رزگار بکات و ژمارەیەک قوتابخانەش فراوان بکرێتەوە لەگەڵ ئەمانەش دا هێشتا کەموکوری هەر ماوە.

٦) کەرتی نەوت :

کەرتی نەوت لە شاری کەرکوک ئەم بەشانە دەگرێتەوە :

ا- کۆمپانیای نەوتی باکوور.

ب- کۆمپانیای غازی باکوور.

ج- بەرێوبەرایەتی دابەشکردنی بەرهەمە نەوتییەکان.

د- لقی کەرکوکی پڕکردنی غاز.

بە حوکمی ئەوەی کەرتی نەوت مەرکەزیەو هەموو بودجەیەکی لە وەزارەتی نەوتەوە بۆ دابین دەکرێت بۆیە لە پارەی تەرخان کراوی پترۆدۆلار هیچی بەرناکەوێت بەڵام هەر لە پارەی نەوتی فرۆشراو بەشەکانی نەوژەن دەکرێتەوە. بەشەکانی کەرتی نەوت لەم شارە تا سالی ١٩٨٠ زۆر نوێبون و لە تواناداا بو بە وزەیەکی باشەوە کار بکات بەلام بە هوێ زنجیرە شەرەکانی عیراق – ئێران و هەردوو شەری کەنداو کەرتی نەوت بە تەواوی دا تەپی و رۆژ لە دوای رۆژ دوادەکەوت. روداوەکانی دوای پرۆسەی ئازادیش بە یەکجاری دامو دەزگاکانی لە کار خست. ئەو بارودۆخە نائارامەی سنووری شاری کەرکوکی گرتوتەوە گەورەترین تەگەرەی بۆ کۆمپانیا بیانی یەکان دروست کردوە بۆ کارکردن لە

کەرکوک بۆ نوێ کردنەوەی ئامێرو دەزگا کۆن و بەسەرچووەکان. ئامێرەکانی کۆمپانیای نەوت مۆدێلی سالانی حەفتاکانی سەدەی رابردوون و کۆنن توانای بەرهەم هێنانیان لاواز بووە پێویستیان بە گۆرینە. پاڵاوگەیەک لە کەرکووک هەیە لە سالی ١٩٧٠ەوە کاردەکات وئێستا تەواو کۆن بووە و وزەی جارانی نەماوە. ویستگەکانی کەبس کردن لە نزیکەی (١٠) دانە تەنها دوانیان کاردەکات ئەمەش بووەتە هۆی ئەوەی رۆژانە برێکی زۆر غاز بسوتێنرێ کە زیانەکەی دووسەرەیە لەلایەکەوە غازەکە بە فیرۆ دەروات لە لایەکی تریشەوە ژینگە پیس دەکات.

لە رووی بەنزینخانەوە تێبینی دەکرێت بەنزینخانەی حکومی ژمارەیان کەمەو لە توانیاندا نیە ئەم ژمارە زۆرەی ئۆتومبیل دابین بکەن، ئەوەی ئێستا هەیە هەر ئەوەی سالانی هەشتاکانە و هیچ پەرەسندنێکی بە خۆوە نەدیوە. ئەمەوایکردووە قەیران لە بەنزینخانەکان دروست بێت.

کەواتە پارەی نەوت برێکی زۆر کەمی لە کەرتی نەوت لە کەرکووک سەرف دەکرێ، سەرفکردنی بودجەی گەورە پەیوەندی بە وزارەتی نەوتەوە هەیە.

کۆمپانیای نەوتی باکوور لە سالی ٢٠١٢ بە مەبەستی بەشداری کردن لە خزمەتکردن و ئاوەدانکردنەوەی کەرکوک بری ١٧ ملیار دیناریان پێشکەش بە ئیدارەی کەرکوک کرد کە ئەوانیش لە ژمارەیەک پرۆژەی جوانکاری خەرجیان کرد.

زانکۆی کەرکوک

لە پارەی پترۆدۆلاردا ٨ پرۆژە بۆ کۆلێجەکانی زانکۆی کەرکوک جێبە جێ کراوە وەک دروستکردنی هۆلی خوێندن، کرینی پێداویستییەکان، کرینی هەندێ ئامێری خزمەتگوزاری و پێویستی تاقیگەکان.

بێگومان کۆلێجەکانی زانکۆی کەرکوک بەیەکەوە نین و پەرش و بلاون بیناکانیشیان کۆنن و لە رووی روبەریشەوە بۆ کۆلێج دەست نادەن،هەرچیەکیان لێ سەرف بکرێ پێوەیان دیار نییە چونکە شوێنەکانیان بچوکن و بۆ خوێندنی بالا دەست نادەن. چاکتر وایە (کۆمەلگای کۆلێجەکان) کە لە خوارووی کەرکوک دروست کراوەو لەبەر بێ بودجەیی تەواو نەکراوە بە پارەی پترۆدۆلار تەواو بکرێ، تاهەموو کۆلێجەکان بگوازنەوە ئەو شوێنە نوێیە.

دامەزراندن

یەکێک لە هەنگاوە گرنگەکانی ئیدارەی کەرکوک لە سەرفکردنی پارەی پترۆدۆلاردا

دامەزراندنی زیاتر لە ٦ هەزار دەرچووی قوناغە جیاوازەکانی خویندنەو دابەش کردنیان بەسەر فەرمانگەکانی کەرکوک کە لەلایەکەوە بووە جیگەی دلخوشی بەشیکی باشی هاولاتیان هەرچەندە دامەزراندنەکان لە شیوەی گریبەستە بەلام ئەو دەرچووە دەکات شارەزایی یەکی باش لە بوارەکەی خوی پەیدا بکات تا ئەو کاتەی بە تەواوی جیگیر دەبیت. سالانە ئیدارەی کەرکوک بری ٢٤ مليار دینار مووچەی ئەو دامەزراوانە دەدات. هەرچەندە لە ریتمایی یەکاندا (باب) یک نیە بو دامەزراندن بەلام لە برگەی (سەرپەرشتی کردن و چاودیری کردنی) پروژەکان مووچەی دامەزراودکان دەدریت.

یارمەتی دانی خویندکاران و نەخوش

ئیدارەی کەرکوک بری ١٠ ملیار دیناری لە بودجەی پترودولار تەرخانکرد وەک دەرمالە بو خویندکارانی کولیج و پەیمانگاکان، لەگەل ١٠ ملیار دینار بو یارمەتی دانی ئەو نەخوشانەی پیویستیان بە چارەسەر کردن لە دەرەوەی ولات هەیە. بەلام بەغدا ئەم برگەیەی هەلوەشانەوە قبولی نەکرد.

ئەم خشتەیەی خوارەوە ریژەی سەرفکردنی بودجەی پترودولارە بو هەر سیکتەریک :-

سیکتەر	ژمارەی پرۆژە	ڕێژەی تەرخانکراو
کارەبا	٥٤	٪٤٧
دامودەزگاکانی دەوڵەت	٢٩	٪١٤,٥
پەروەردە	٧٦	٪٨,٣
شارەوانی	٢٩	٪٧
ڕێگاوبان	٣١	٪٥,٥
تەندروستی	١٥	٪٤,٧
خوێندنی باڵا	٨	٪٤,٢
ئاو	٧	٪٣,٥
ئاودرۆ	٣	٪١,٤
بەروبومە ئاوییەکان	٦	٪٠,٥
کشتوکاڵ	٩	٪٠,٥٨
وەرزش و لاوان	١	٪٠,٨٧
نەخشەکێشان	٤	٪٠,٣
ئاوی ژێر زەوی	١	٪٠,٦٤
ڤێرتەنەری	٤	٪٠,١

هەڵسەنگاندنی گشتی

بەحوکمی ئەوەی پرۆژەکە نوێیەو ئیدارەی کەرکوک خاوەن ئەزموون نەبوە لە بواری سەرفکردنی بودجەیەکی وەها زەبەلاحدا بۆیە لە هەندێ شوێندا دوچاری کرچ وکاڵی لە جێبەجێکردندا بوەتەوە کە ئەمیشیان زیاتر دەگەڕێتەوە بۆ نەبونی ئارامی و سەقامگیرییەکی هەمیشەیی، هەر ئەم هۆیەشە کە گەورەترین تەگەرەی لە بەردەم هاتنی کۆمپانیا بیانیەکان دروست کردووە بۆ ئەنجامدانی پرۆژە

لە سنوری شاری کەرکوکدا، ئەوکاتە بە ناچاری پەنا بۆ کۆمپانیا خۆماڵیەکان دەبرێت کە زۆربەیان تازە دامەزراون و رابردویەکی وەهایان نیە. ئەندازیار خەبات ئەسعەد بەرێوبەری گرێبەستەکان لە پارێزگای کەرکوک تیشکی خستە سەر خاڵێکی لاوازی کارکردن لە شارەکە ئەویش بێ پلانیە، لەم بارەیەوە دەڵێت ((یەکێک لە ڕەگەزەکانی سەرکەوتنی هەر پرۆژەیەک بوونی پلانە. لە کەرکوک ئاماری راستەقینە نیە بە هەموو بەشەکانیەوە، ئەو کاتە نازانرێت چیت پێویستە و چیت پێویست نیە)). هەروەها ئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگاش کەسانی پرۆفیشناڵ نین. جگە لەمانە هەندێ گرفت هەیە کە دەتوانین لەم خاڵانە کورتیان بکەینەوە :-

هاولاتیان زیادەرۆیی بەسەر مافی گشتیدا دەکەن بێئەوەی لێپێچینەوەیان لەگەڵدا بکرێت وەک پیسکردنی باخچەکان و هەلکەندنی جادەو شۆستەکان بەمەبەستی راکێشانی بۆری ئاو بێئەوەی پرس بە لایەنە پەیوەندیدارەکان بکات.

لێپرسینەوە لە کارە خراپەکانی بەڵێندەر زۆر کەمە.

هیچ پلانێک نیە بۆ خزمەتکردنی پرۆژەکان دوای دروستکردنیان

بە هۆی زۆری پرۆژەکانەوە تێکهەڵچوون لە نێوان پرۆژە جیاوازەکاندا رودەدات، بۆ نمونە شارەوانی پرۆژەی قیرتاوکردنی شەقامێک تەواو دەکات ئەوسا فەرمانگەی کارەبا و تەلەفون پرۆژەی راکێشانی هێڵی کارەباو تەلەفون جێبەجێدەکەن کەناچار دەبن شەقامە نوێیەکە هەڵبکەنن.

کێشەیەکی تر هەیە کە بە تەواوی پەیوەندی بە بەغداوە هەیە ئەویش ئەنجام نەدانی پرۆژەیە لە شاری کەرکوک بەجۆرێک ناگاتە ١٪ لە بەر ئەوە هەموو قورساییەکە دەکەوێتە سە بودجەی پترۆدۆلارو بودجەی پێگەیاندنی هەرێمەکان. وێرای ئەم کۆسپانەش پترۆدۆلار توانیویەتی تا ڕادەیەکی باش خزمەت بە دانیشتوانەکەی بکات:

١. دابینکردنی کارەبای هەمیشەیی بۆ هاوولاتیان کە ئەمە گەورەترین دەستکەوتە چونکە بەبێ کارەبا زۆر کارو کاسبی دەوەستێت و ڕەنگدانەوەی لە سەر بژێوی خەڵک دەبێت. هەرچەندە بەغدا زۆر رێگری دروست کرد بەڵام بەهۆی سوور بونی جەنابی پارێزگارەوە دواجار کارەکە هاتە دی.

٢. دامەزراندنی زیاتر لە ٦هەزار دەرچوو کە ئەمیش هەنگاوێکی زۆر بوێرانە بوو.

٣. پاك بونەوەی شار لە شەقامی خۆلاوی دوای قیرتاوکردنیان.

٤. گەیاندنی خزمەتگوزاری بۆ ئەو گەرەکانەی دوای پرۆسەی ئازادی دروست کرابوون پێشتر ئەنجومەنی پاریزگا لەبەر کەمی بودجە رازی نەبوو هیچیان بۆ بکریت.

٥. سیفەتیکی گرنگی بودجەی پترۆدۆلار ئەوەیە ئەگەر بوار نەبوو ١٠٠٪ ی سەرف بکریت ئەوا ناگەریتەوە.

٦. قەردبوکردنەوەی زیان لیکەوتوانی ئەو کردەوە تیرۆریستیانەی لە شارەکە ئەنجام دەدرین چ ئەوانەی شەهید یان بریندار دەبن یا ئەوانەی زیانی ماددیان لیدەکەویت.

دەرئەنجام:

پرۆژەی پترۆدۆلار داهێنانیکی نوێیە لە رووی دەروونییەوە کاریگەری بۆسەر خەلکی پاریزگا نەوتیەکان دەبیت چونکە هەست دەکەن بەرامبەر ئەو زیانانەی بە هۆی بەرهەمهێنانی نەوتەوە بەر شارەکەیان دەکەویت قەرەبوو دەکرینەوە کە ئەمەش زیاتر دەبیتە مایەی چەسپاندنی گیانی نیشتمانی و هاوولاتی بوون. لە لایەکی تریشەوە پیزانینی ماندوویی و کارەکانی کارمەندانی نەوتە کە ئەمەش هانیان دەدات بۆ زیاتر کارکردن و بەرهەمهێنانی نەوت.

ئەم پرۆژەیە ژمارەیەک تەگەرەی تێدایە لەوانە رینماییەکانی بەغدا کە زۆر رۆتینەو ئیدارەی شارەکە دەبەستیت پیوەی و ریگە نادات لە دەرەوەی ئەو رینماییانە پارە سەرف بکریت.

کردەوە تیرۆریستیەکانی دژ بە لوولە نەوتیەکان کاریگەری نیگەتیڤی لە سەر پرۆژەکە هەیە چونکە دەبیتە هۆی کەم بونەوەی هەناردەکردن، لە بەرامبەردا بودجەی پترۆدۆلار دادەبەزیت کە سەرەنجام رەنگدانەوەی لەسەر پرۆژەکان دەبیت.

راسپاردەکان:

بە حوکمی ئەوەی بودجەکە لە بەغداوە دیت و سنوری خەرجکردنی دیاری کراوە، بۆیە پاریزگارو ئیدارەی شارەکە دەسەلاتیان سنوردارە لە چۆنیەتی سەرفکردن. لەم روانگەیەوە لە پیش هەموو شتیکدا زۆر پیویستە داوای فراوان کردنی دەسەلاتی پاریزگارو ئیدارەکەی بکریت ئەوسا دەکریت پیشنیاری زۆر خالی گرنگ بخریتە

بەرچاو لەوانە:

١. پارەکە لە پرۆژەی ستراتیجی گەورە سەرف بکریت نەو پرۆژانەی سالیک زیاتری دەویت چونکە پارەی پترۆدۆلار بە تەواو بوونی سالەکەش ناگەریتەوە بۆ خەزینە وەک نفقات نانی کارگە کە سەرەرای بەرهەمەکەی بواری کار بۆ زۆر کەس دەرەخسینیت.

٢. نەوکانەی پرۆژەی پترۆدۆلار بریاری لە سەر درا نرخی بەرمیلیک نەوت ٦٠ دۆلار بوو نیستا ١٠٠ دۆلاری تیپەراندووە بۆیە حەقە داوای زیاد کردنی بکریت.

٣. بایەخدان بەو ناوچانەی زۆرترین زیانیان پیگەیشتووە لە ئەنجامی سیاسەتی شۆڤینیانەی بەعس.

پترۆدۆلار بکریت بە یاسا و بچەسپینریت تا هەر کەسیک هات نەتوانیت بە نارەزووی خۆی یاری پیبکات، ئەمەش بە کۆمەلیک یاسانانس دەکریت.

٤. هوشیار کردنەوەی خەلک لە سەر بودجەی پترۆدۆلار ئەویش لە ریگەی میدیا و ریکخراوەکانەوە.

برەودان بە کەرتی کشتوکال و بایەخدانی زیاتر بە گوندەکان ئەوەش بە هاندانی پسپورانی کشتوکال بۆ دوورکەوتنەوە لە شارەکان کە بەمە ناسایشی خۆراک پیکدیت.

٥. دروستکردنی ژمارەیەک بەنداو لەبەر گرنگی ناو لە نیستاو لە داهاتوودا.

٦. تەرخانکردنی دەرمالەیەک بۆ خویندکارە دەرچووەکان تا نەوکاتەی کاریکیان بۆ دابین دەکریت.

٧. تەرخانکردنی بە شیک لە بودجەی پترۆدۆلار بۆ پیشخستنی یەکەکانی کۆبونی خۆراک.

٨. پارمەتی دانی هەتیوو بیوەژنان ئەوانەی هیچ دەرامەتیکیان نیە

٩. با لە پیشنیارکردنی پرۆژەکانی گەرەکەکاندا ئەنجومەنی پاریزگا راویژ بە لیژنەیەکی هەلبژیردراو لە پیاو ماقولاندا بکات چونکە ئەوان زیاتر درک بە پیویستیەکانی سنورەکەی خۆیان دەکەن بەگورتی بەشدارییکردن بە هاولاتیان لە دانانی پرۆژەکانی پترۆدۆلار

وچاودێریکردنی لەلایەن هاولاتیانەوە.

١٠. یاسـایەکی تایبـەت بە پترۆدۆلار لەعێراق وهەرێمی کوردستان دەربکرێت.

بودجەی پترۆدۆلار لە ساڵی ٢٠١٤:

بۆ سـالی ٢٠١٤ وەزارەتی نەخشەکێشـانی عێراقی لە نوسراوی ژمارە ١٦٦٥١ لە ١٥-٧-٢٠١٣ دا ئاراستەی هەموو پارێزگاکانی کردووەو بودجەی هەر پارێزگایەکی دیاریکـردووە، ئەوەی جێگەی باسـکردنە ئەوەیە هەمـوو پارێزگاکانی گرتوەتەوە جگە لە پارێزگای کەربەلا نەبێت، ئەمە لە کاتێکدا کە سالانی رابردوو تەنها پارێزگا بەرهەمهێنەکانی دەگرتەوە.

لای خوارەوە دەقی ئەونوسراوە:

REPUBLIC OF IRAQ
MINISTRY OF PLANNING
Governmental Investment Programs Directorate
govinvestoff@mop.gov.iq

جمهورية العراق
وزارة التخطيط
دائرة البرامج الاستثمارية الحكومية
almaheludesk@mop.gov.iq

العدد: / / ١٦٦٥١
التاريخ: ١٥ / ٧ / 2013

الى / المحافظات كافة / مكتب المحافظ

م / تخصيصات برنامج تنمية الاقاليم لسنة / ٢٠١٤

تهدي وزارة التخطيط اطيب تحياتها ...

لاغراض تتعلق بتحضير مقترحات المشاريع الاستثمارية لعام / ٢٠١٤ وفق التوقيتات الزمنية المحددة لها في قانون الادارة المالية رقم ٩٥ لسنة ٢٠١٤، نرفق طيا استمارة المشروع واستمارة دراسة جدوى للمشاريع الخدمية الصغيرة محملة على قرص CD راجين ملأها بالمعلومات المطلوبة للمشاريع المستمرة والجديدة وحسب طبيعة المشروع مع مراعاة الاتي :-

١- اعتماد دراسات الجدوى الفنية والاقتصادية للمشاريع الجديدة واعتبار ذلك اساسا لادراج المشروع وحسبما جاء بكتابي الامانة العامة لمجلس الوزراء المرقمين م ث / ٨ / ١ / ١٩٩٥٣ في ٣ / ١٢ / ٢٠٠٧ و ١٩٢٧٣ في ٢٩ / ٦ / ٢٠٠٩.
٢- عدم اقتراح اي مشروع مالم تستكمل كافة المتطلبات اللازمة لادراجه.
٣- مراعاة ما ورد في احكام المادة (٢/ اولا / د/١) من قانون الموازنة العامة للدولة رقم (٢) لسنة ٢٠١٣ بخصوص توزيع تخصيصات المحافظة على الاقضية والنواحي المرتبطة بها حسب النسب السكانية لها بعد استبعاد المشاريع الستراتيجية التي تستفيد منها اكثر من ناحية أو قضاء على ان لاتزيد كلف المشاريع الستراتيجية على ٢٠% من تخصيصات المحافظة.
٤- التنسيق المسبق مع الوزارات والجهات غير مرتبطة بوزارة قبل اختيار المشاريع لتلافي الازدواجية والتكرار في اقتراح المشاريع.
٥- عدم تضمين مقترحاتكم مشاريع ذات طبيعة تشغيلية وذلك لتعارضها مع اسس ومبادىء اعداد الموازنة الاستثمارية.
٦- ضرورة الاسراع في انجاز المشاريع المستمرة والمباشر بها وفق التوقيتات الزمنية المحددة ووضعها حيز التشغيل.